

Köszöntjük a 75 éves Molnár Istvánt

A Nyikó menti székelység egykori életéről a hazai közvélemény kevesebbet tud a kelleténél. Annak a volt udvarhelyszéki tájnak a mindennapjairól, népeletéről, amely — Kósa László fogalmazása szerint — „a Hargita nyugati pereméről induló és Székelykeresztúr mellett a Nagy-Küküllőbe torkolló Nyikó patak völgyét” foglalja magába. Pedig az itt élő magyarság, a csaknem ezeréves munkálkodásának ideje alatt, érdekes szellemiséget, népi kultúrát teremtett. Miközben szüntelenül birkózott a természeti szépségekben gazdag, ám mostoha megélhetési körülményeket nyújtó tájjal. S csodálattal és félelemmel eltelve tekintett a kelet felől beláthatatlanul húzódó Hargita fenséges vadonjára. Csupán századunkban lépett ki a szélesebb közvélemény elé e tájegység munkálkodó embere: a furfangos székely, a góbé. A Nyikó menti Farkaslakán született — lélekben, műveiben haláláig ott élt — Tamási Áron tolla tette ismertté. Igaz, a nagy író alakjai, különösen Abel, a székely legény, az egész székelység, a keleti magyarság legkifejezőbb jellemvonásait testesítik meg. Mégis, ezekben a talpraesett, rokonszenves figurákban leghitelesebben él a szűkebb pátria, a szülőföld: s a Nyikó menti emberek szellemisége is. Tamási irodalmi ábrázolása mellett — szerényebb keretek között — egy tudós is munkálkodik itt azért, hogy ennek a magyarság számára oly kedves tájnak a népelete, történelmi múltja még ismertebbé váljék. Napjainkban is Székelykeresztúron, Nyikó mente „székelyhelyén” él dr. Molnár István jeles néprajztudós, a helyi hagyományok hűséges kutatója. A méltán híressé vált Székelykeresztúri Múzeum megteremtője és csaknem harminc éven át gyarapító igazgatója.

A Kis-Küküllő-parti Bordoson született, közel ahhoz a vidékhez, melyet élete folyamán kutat és feldolgoz. Néprajzi érdeklődését még gyermekkorából hozta magával. A század elején megélt önismereti kutatások, Malonyay Dezső működésének hatása, és a székely falvak hagyományörző hangulata ültette el benne azt a megismerési vágyat, amely dolgos élete értelmét adja. Középkiskoláit Székelykeresztúron, a híres *unitárius gimnáziumban* végezte, ahol egykor Orbán Balázs is nevelkedett. Ekkor tudatosodik benne, kiváló tanárai hatására, a népi kultúra kincsei iránti megbecsülés és szeretet érzése. A kolozsvári egyetemen, kezdetben, földrajz és történelem szakot végzett, majd a *Bolyai Egyetemen* — Gunda Béla professzor rövid ideje alatt — doktorált néprajzból is. Nevelői pályáját az útnak indító keresztúri gimnáziumban kezdte el. Itt érlelődött véglegessé egykori tanártársával együtt szőtt terve, a múzeumalapítás. Kitartó gyűjtőmunkába kezdett. A háború előtt a gimnázium épületében, később külön múzeumi helyiségben sikerül elérni célját: egy néprajzi—történelmi—természettudományi tájmúzeum alapjainak lerakását. Mára már ez a jelentős közművelődési műhely, képzőművészeti gyűjteménnyel is bővült.

Időközben Molnár István szorgoskodása nem csupán a mintegy húszezer múzeumi tárgy összegyűjtésére, rendszerezésére terjedt ki, mellette jelentős néprajzi szakirodalmi munkásságot folytat mindmáig. Érdeklődése főképpen a Nyikó mente *írdmüvelési hagyományainak* feltárására és az egykori *kismesterségek* kutatására terjedt ki. Dolgozatainak témáit ebből a tárgykörből meríti: *Nyikó menti kézi cséplés, Nyikó menti népi írdmüvelés fejlődése, Pásztoroklás a Hargitán, Keresztúri sokadalmakról, Háziipar, kézműipar a régi Keresztúron* és a többi közlésre, kiadásra váró tanulmánya, mind ennek a közösségnek önismeretét szolgálják, a székelyek népi műveltségének közkinccsé válását segítik elő. S bár tanulmányaiból egy sajátos, értékes székely-magyar múlt képe bontakozik ki, mindeddig csak elszórtan, különböző folyóiratok lapjain találkozhattunk velük. Hasznos lenne, ha gyűjteményes kötetben, *együttessen* is napvilágot láthatnának. Így válna igazán közkinccsé mindaz, amit Molnár István — nevelő- és múzeumalapító munkássága mellett — eddigi szorgos munkájával a „társisnyába gyűjtött”.

Hetvenötödik születésnapján szeretettel köszöntjük a Nyikó menti székely népi kultúra szorgalmas kutatóját, a hagyományok feltáróját, és jó egészséget kívánva, változatlan érdeklődéssel várjuk további tanulmányait.

Hajdú D. Dénes